

Etapa națională a olimpiadelor școlare - 2024

Probă scrisă

ISTORIE

Clasa a X-a

- Timpul de lucru este de trei ore.
- Ambele subiecte sunt obligatorii.
- Se acordă 10 puncte din oficiu, care se adaugă la Subiectul I.
- Subiectele se tratează pe foi separate.

SUBIECTUL I**(40 de puncte)**

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „Cunoscută ca «revoluția glorioasă», deoarece s-a desfășurat într-o manieră pașnică (cu excepția Irlandei), a avut loc în 1688-1689 și s-a încheiat cu alungarea dinastiei Stuart. Cauzele sale au fost mai mult religioase decât politice și se rezumă la tentativa regelui catolic Iacob II Stuart de a acorda coreligionarilor săi libertate civilă și politică prin proclamarea (VI.1687) unei «declarații de indulgență». Nașterea unui moștenitor de sex masculin și catolic (VI.1688) i-a făcut pe parlamentarii *whigs* și *tories* să se pună de acord și să apeleze la *stathouder*-ul Olandei și eroul protestantismului, Wilhelm de Orania, soțul Mariei Stuart, fiica protestantă a lui Iacob II, născută dintr-o căsătorie anterioară, oferindu-i coroana regală. Wilhelm a debarcat la Torbay, la 5. XI. 1688 și, [...] la 13. II. 1689, el a fost proclamat de către Parlament ca suveran, sub numele de William III alături de soția sa Maria, după ce a semnat *Bill of Rights* (*Declarația Drepturilor*), în care recunoștea caracterul contractual al puterii sale și deschidea calea spre supremația Parlamentului asupra Coroanei.”

(*Enciclopedie de Istorie Universală*)

B. „Model de stat modern până în 1715, Franța continuă să fie considerată la fel până la sfârșitul secolului al XVIII-lea de către suveranii dornici să exercite o autoritate absolută asupra popoarelor lor. O formă total diferită de regim politic apare totuși în Anglia. Aceasta trezește admirația filosofilor din secolul al XVIII-lea, care văd în ea un nou model de stat [...]. Modelul englez triumfă în Europa rațiunii chiar în momentul în care Anglia își folosește autoritatea căpătată în cursul războaielor împotriva Franței pentru a realiza și consolida echilibrul european. [...]

În teorie, în virtutea Prerogativei regale, suveranul dispune de puteri considerabile. [...]. «Rege în Consiliul său», el are puterea executivă, conduce diplomația, armata, flota. El este, de asemenea, izvorul justiției și toate sentințele sunt pronunțate în numele său. În sfârșit, în virtutea *Actului de supremație* al lui Henric al VIII-lea, el este șeful Bisericii anglicane.

Aceste prerogative sunt în realitate foarte restrânse. Mai întâi, prin *Declarația Drepturilor* din 1689, care permite Parlamentului să controleze finanțele regale. [...] În sfârșit, regele nu poate percepe nici un impozit, nici să recruteze trupe fără acordul Parlamentului, ceea ce îi interzice să ducă o politică personală.”

(S. Berstein, P. Milza, *Istoria Europei*)

C. „Guvernarea engleză este lipsită de prudență și diplomație. [...] Pentru a câștiga Războiul de Șapte Ani, Anglia s-a îndatorat. Guvernul său vrea să-i facă pe americani să suporte o parte a cheltuielilor pe care socotește că le angajase pentru ei. [...]

În 1770, cu majoritate de un vot, lordul North obține suprimarea tuturor taxelor cu excepția uneia, cea care privea ceaiul. Totul părea să se calmeze. Dar în 1773, se acordă Companiei Indiilor monopolul vânzării ceaiului în America. Negustorii americani vor fi privați de beneficiul pe care li-l aducea revânzarea ceaiului din Anglia în America. [...] Iritarea americanilor devine de altminteri foarte vie atunci când aud că *Actul de la Québec* atribuie Canadei [...] întregul teritoriu situat la nord de Ohio, teritoriul care deschidea drumul spre vest [...].

La 4 iulie 1776, Congresul votează *Declarația de Independență* și de convenție a «Statelor Unite ale Americii». [...] Independența lor este recunoscută, [după război], și întreg teritoriul de la est de Mississippi le este cedat. [...]

În 1787, [...] Congresul votează o constituție foarte mult inspirată de Montesquieu. Statele o acceptă. Ea stabilește o republică federală, în care fiecare dintre ele își va păstra adunarea, guvernatorul ales, legile, dar în care treburile comune vor fi rezolvate de un guvern central solid. Președintele ales pentru patru ani de delegații statelor, și înzestrat cu mari puteri, va constitui un executiv puternic.”

(Suzanne Pillorget, în *Istoria Universală*)

D. „[Constituția din 1787] avea să dăinuie mai mult decât oricare alta [...] Deasupra statelor, care își păstrau, fiecare, independența, urma să se creeze un stat federal având aceleași atribuții de suveranitate în sfera lui de acțiune. Între ele, Constituția opera o împărțire a competențelor – statului federal îi reveneau de drept politica externă, apărarea, comerțul cu străinătatea și între state. Tot ceea ce nu era distribuit în mod expres Guvernului Federal rămânea în competența exclusivă a statelor. În limitele atribuțiilor lor, cele două suveranități erau absolute și se exercitau fără nicio restricție. [...] De acum înainte viața politică se va derula pe două planuri suprapuse. Astfel, Statele Unite ofereau lumii primul exemplu de federalism aplicat. [...]

Constituția veghează la menținerea echilibrului între puterea executivă și cea legislativă. [...] Președintele are nevoie de aprobarea Congresului în procedura legislativă și pentru votarea bugetului. El nu poate numi anumiți funcționari (secretarii de stat, ambasadorii) fără consimțământul Senatului, al cărui acord, de multe ori refuzat, este încă necesar, cu o majoritate de două treimi, pentru ratificarea tratatelor.”

(René Rémond, *Istoria Statelor Unite ale Americii*)

Pornind de la aceste surse istorice, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Precizați, pe baza sursei **D**, două caracteristici ale organizării statale ca «exemplu de federalism aplicat». **4 puncte**
2. Menționați, pe baza sursei **C**, două cauze ale conflictelor dintre Anglia și coloniile nord-americane. **4 puncte**
3. Menționați, pe baza surselor **B** și **C**, o asemănare și o deosebire referitoare la conducătorul statului. **6 puncte**
4. Formulați o opinie referitoare la instituția legislativă, susținând-o cu câte o informație selectată din sursele **A**, **B** și **D**. **8 puncte**
5. Prezentați două elemente de continuitate referitoare la consecințele războaielor ruso-austro-turce din secolul al XVIII-lea pentru Țările Române. **12 puncte**
6. Argumentați, prin două fapte istorice relevante desfășurate în secolul al XVIII-lea în Europa Apuseană, afirmația conform căreia «Modelul englez triumfă în Europa rațiunii». **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(50 de puncte)

Analizați comparativ, în aproximativ trei-patru pagini, organizarea politică a statelor europene și politica externă a acestora în secolul al XIX-lea și în prima jumătate a secolului al XX-lea, având în vedere:

- menționarea a două asemănări și a două deosebiri dintre evenimentele istorice desfășurate în prima jumătate a secolului al XIX-lea în Țara Românească și în Moldova;
- menționarea a două fapte istorice referitoare la Europa Apuseană în primele două decenii ale secolului al XIX-lea și prezentarea câte unei consecințe a unuia dintre aceste fapte în domeniul politic, respectiv a celui alt fapt în domeniul social;
- prezentarea a două deosebiri dintre organizarea politică a statelor din Europa, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea;
- formularea unei opinii referitoare la existența continuității în relațiile internaționale din spațiul european din perioada 1920-1938 și susținerea acesteia cu două argumente istorice.

Notă !

Se punctează și utilizarea **limbajului istoric adecvat**, **structurarea** sintezei, evidențierea **relației cauză-efect**, susținerea opiniei cu **argument istoric** (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **sucesiunii cronologice/ logice** a faptelor istorice și **încadrarea** sintezei în limita de spațiu precizată.